

Pisarz i sprawa publiczna

Opinie: Fr. Mauriac'a, Andr. Maurois i Jerz. Duhamel'a

Na łamach paryskiego „Candida” znakomity krytyk francuski, p. A. Roussea, przeprowadził ankietę na temat związku literatury z polityką. Ankieta w oryginalnej nosi tytuł: „La chose littéraire et la chose publique”. P. Roussea rozmawiał już z Rolandem Dorgelès, z Franciszkiem Mauriac'em, z Jerzym Duhamel, Andr. Maurois, Andr. Billy, Janem Martet, Ablem Bonnard, Edm. Jaloux, Albertem Thibaudet, Andrzejem Thérive.

Opinie pisarzy naogół wypowiadają się przeciw ich czynności udziałowi w życiu politycznym. Bonnard, Thérive, Thibaudet, Jaloux, Duhamel, Mauriac i inni głoszą przeciw. Najwięcej za związkiem literatury ze sprawami publicznymi przemawiają: A. Maurois i Dorgelès, ale inni wyznaczają artyście swoistą formę działania.

Georges Duhamel

Georges Duhamel na pytanie ankiety odpowiada przedewszystkiem przytoczeniem wyjątków ze swej książki: „Pisarz i wydarzenia”:

„Polityka współczesna, prawie wszędzie, doszła do takiego stopnia znikczemnienia, że wydaje się najjaśniejsze, ażeby odsunąć się od niej dusze dumne, serca, — które nie chcą zanurzyć w błocie szlachetności swych motywów.”

„W wydarzeniach hartuje się charakter, w wirze życia dusza znajduje nurt dla swoich rozmyślań, ale dopiero w samotności pisarz ocenia wagę zdarzeń i kształtuje swoje opinie.”

W rozmowie Duhamel oświadcza się cały po stronie Al. de Vigny, który wzywał do oddzielenia życia poetyckiego od polityki: „Oddać cesarzowi, co cesarskie, to znaczy, prawo bycia, każdego dnia, o każdej chwili zelanym na ulicy, oszukany w pałacu, głucho zwalczanym, długo osaczonym, bitym jawnie i gwałtownie wypędzonym”. „Być samotnym i wolnym — mówi de Vigny — i spełniać swoją misję. Słuchać nakazu wewnętrznego, działać zgodnie z treścią swego ja. a w niezależności od wpływów stowarzyszeń, nawet i najszlachetniejszych.”

„Jak piękne jest to zdanie i jak zasługują na naszą uwagę!” — woła Duhamel. — Jak jest konieczne dla pisarza, jeśli chce ocalić swą drogotę i płodną niezależność! Od chwili, gdy złączy się z jakąś grupą, zaczyna się wpływ opinii, równowaga zostaje naruszona, sztuka traci swoje prawa. Traci również swoje zalety. Poza tym, nie zdaje mi się, ażeby łączenie się, które jest siłą słabych, zapewniało hegemonię mocnym. Duch opanowuje masę, ale przygotowuje się do tego w samotności.”

„Vigny jasno określił tę konieczność samotności odsunięcia się. Lecz odsunięcie się, rezerwa nie oznacza nieobecności: neutralność samotnego myśliciela jest neutralnością zbrojną, która obudzi się w potrzebie. I tu Duhamel dalej cytuje de Vigny'ego:

„Pisarz wzbudza akcje społeczne lub protestuje przeciw nim, tak, jak mu każe przeczuć przyszłości. Cóż dla niego znaczy, jeśli jego głowa narażona jest na poiski, rzucając się wprzód, lub w tył? Pisarz daje słowo, które trzeba powiedzieć i oto czyni się światło. Rzuca swoje słowo i, chwila, gdy słowo wywołało echo, powraca do swej cichej pracy...”

François Mauriac

Nowy „niesmiertelny”, wybrany do Akademii prawie jednogłośnie, czołowy pisarz katolicki, Franciszek Mauriac, nie chciał odrzucać odpowiedzi p. Roussea. Obiecał nadesłać odpowiedź listowną. Podajemy z niej najcharakterystyczniejsze fragmenty:

„Klerk, który zaczął zdradzać, biorąc sobie żonę i mając z nią dzieci — i który jest, przypuszczam, zakłopotany swoimi włościami, z których ciągnął zyski jego rodzice i które i jemu dają zyski, dostarczając mu tła do jego powieści i zmuszając go do

pracy, temu klerkowi nie opłaca się wychodzić z jego więzi z kościoła sioniowej dla ubiegania się o karierę polityczną.”

Następnie podkreśla, że dziś polityka jest zawodem, wymagającym przygotowania i wyłącznego oddania. Nie może być „pracą poboczną”.

„W tem sedno sprawy — pisze Mauriac — polityka tak, jak jest pojmowana we Francji, polityka parlamentarna jest rzemiosłem, którego my, pisarze, albo nie znamy, albo do którego nie przystępujemy już w naszym wieku. Trzeba do tego przygotowania, specjalnego daru wymowy, przyzwyczajenia się do roli pochlebcy, kłamey, zamilowania do służenia najobrzydliwsiemu interesom. „Servus servorum”. Niewolnik niewolników. Tego przecież nasz zawód pisarski nawet nam zabrania.”

„Oto więc, co nam pozostaje: opisywać, poznawać, sądzić naszych rządów i przez to oddziaływać na opinię. Barrès, Mauras, Peguy, żeby tylko wymienić największych, byli mistrzami w polityce, nie doznając ze strony polityki najmniejszych obryzów. Nieszczęściem jest, że nasze pokolenie — do którego, co do mnie, dumny jestem, że należę — w którym pełno jest talentów — nie posiada pierwszorzędnych pisarzy politycznych. Jest godne uwagi, że kiedy zakłada się piśmo, jak np. „Marianne”, dla

zgrupowania literatów lewicowych, jest się ograniczonym do wezwania do Herriota, Frossarda, Painlevé'go, jeśli idzie o dział polityczny. A poza tem — Echo de Paris — w większości dostarczyło redaktorów.

André Maurois

Zaledwie przedstawiłem swoje pytania — pisze w ankiecie Roussea — Maurois odpowiada zdecydowanie:

— Już kilkakrotnie napisałem i powiedziałem, że według mnie, klerk zdradza, nie wtedy, gdy zajmuje się sprawami publicznymi, lecz wtedy, gdy im odmawia swego zainteresowania.”

Maurois oświadczył to takim tonem, że zapytałem: czy uwagę tę podkreślić?

— Tak, proszę podkreślić, niech pan podkreśli!

— Rolą pisarza jest nadawanie swym myślom formy najdoskonalszej, jaką tylko może im dać, ale również trzeba, żeby pisarz miał myśli i uczucia. Na wielkiego klasika składają się uczucia gwałtowne, poddane formie, która narzuca im porządek: pseudoklasyka ma tylko formę bez namietności; kiepski romantyk uczucia bez formy, wielki romantyk jest poprostu wielkim klasykiem. Od Ret'a do Saint-Simona i od Molière'a do Voltaire'a, wielcy klasycy zajmowali się wielkimi sprawami.

— Pięknie. Ale w jaki sposób

pisarz może się mieszać do spraw publicznych?

— Nie sądzę, żeby było można wyznaczyć reguły. Dość jest jednak rzadkie, ażeby pisarz był równocześnie działaczem. Działanie i twórczość literacka (action et création littéraire) są dwoma klamami bezpieczeństwa dla zmniejszenia jednego i tego samego nacisku wewnętrznego. Każda z nich czyni drugą bezużyteczną. Mimo to Ciceru, Disreali, Chateaubrianda... Ale przykłady są rzadkie. Nawet Barrès jest bardziej pisarzem, niż człowiekiem czynu. Nie, pisarz musi działać słowem, i do prawdy, nie jest do pogardzenia ta forma działania.”

— Wielkie ruchy opinii publicznej są prawie zawsze przygotowane przez przemiany, zasile w umysłowości elity danego kraju. Na początku panowania Edwarda w Anglii, Welss i Galsworthy wydawali się umysłami o niezwyklej śmiałości. Następnie ich sukces intelektualny był tak szeroki, że dziś wydają się prawie płaszy (Wells).

— Czego można się w działalności publicznej spodziewać od pisarzy? Zależy mi się, że jako człowiek mniej od polityka związany z doraźnym, codziennym działaniem, pisarz może łatwiej spostrzec wielkie prądy i ogarnąć spojrzeniem większą przestrzeń czasu w historii. Może odróżnić trwałość od przejściowości.”

Z nauki i sztuki

Literatura

— Z zagranicznego ruchu wydawniczego. Tow. wyd. „Sfinks” w Pradze zapowiada wydanie w najbliższym sezonie m. in. następujących dzieł: Alberta Pražaka „Historia literatury ruskopackiej”, V. Martinka „Historia literatury polskiej”, A. Krausa „Historia literatury niemieckiej do r. 1848”, Pawła Eisnera „Historia literatury niemieckiej od r. 1848”, Pawła Bujnaka „Historia literatury węgierskiej”, J. Volfa i K. Hocha „Historia literatury niemieckiej do r. 1848”, K. Heraina „Oprawa książki”, Mil. Nowotnego „Ekslibrisy i bibliofilstwo”, J. Volfa „Ruch wydawniczy w Czechosłowacji”, J. Löwenbacha: „Czeskosłowackie organizacje literackie prasowe i wydawnicze”.

Ukazał się w Paryżu pierwszy tom dzieła ambasadora Noulensa pt. „Mon ambassade en Russie Soviétique”.

W Paryżu wyszła z druku nowa powieść Henry Bordeaux p. t. „Les Deceases”.

Nakładem Flammariona w Paryżu ukazała się kolekcja „Hier et aujourd'hui” książka Henri Béraud p. t. „Ditateurs d'aujourd'hui”. Są to wrażenia z podróży do Niemiec.

Włoch. Z.S.R.R. i Turcji.

Nakładem E. Figuiere w Paryżu wyszła z druku książka Eugene Figuiere p. t. „Bonheur par les animaux”.

Nakładem Phaidon-Verlag w Wiedniu ukazała się książka p. t. „Die schönsten Gedichte der Weltliteratur”. Jest to antologia najpiękniejszych utworów lirycznych wszystkich narodów, począwszy od r. 2000 przed Nar. Chr. aż do dnia dzisiejszego, istniejących w przekładzie niemieckim.

W tymże nakładzie ukazała się „Historia teatru” Józefa Gregora. Książka ma 300 ilustracji. Nowa powieść Sigridy Undset pt. „Viga-Ljot i Vigdis” ukazała się w przekładzie niemieckim, nakładem firmy Rainer Wunderlich.

— „Literaturny Leningrad”, nowe pismo literackie, zaczęło wychodzić w Leningradzie. W liczbie współpracowników znajdują się m. in. Zoszenko i Czukowski.

Muzyka

— Karol Szymanowski w Radio. W niedzielę dnia 24 b. m. Karol Szymanowski obchodzi 50-tą rocznicę urodzin. Z tej okazji Polskie Radio urządza audycję, poświęconą twórczości Szymanowskiego, z udziałem

tem kompozytora, który odegra partię fortepianową swej IV Symfonii. Śpiewaczką p. Korwin-Szymanowska odpieś szereg pieśni, zaś skrzypaczką p. Eugenja Koźmińska odegra pierwszy koncert skrzypcowy Szymanowskiego. Audycję poprzedzi słowem wstępem prof. dr. Zdzisław Jachimcki.

Plastyka

— Wystawa w Sukiennicach. Komitet Budowy Muzeum Narodowego w Krakowie przygotowuje cały szereg imprez na okres jesienno-zimowy: wystawę obrazów, rzeźb i innych dzieł sztuki, dywanów wschodnich z uwzględnieniem najpiękniejszych kolekcji prywatnych, oraz wystawę ceramiki wschodniej, koncerty artystów, którzy zgłaszają swój udział, ofiarując wspaniałomyślnie dochód na fundusz budowy Muzeum, wkońcu balet, zabawy itd.

Pierwszą imprezą będzie wystawa w Sukiennicach, którą urządza Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Narodowego; da ona przegląd ofiarowanych dzieł sztuki od samego początku istnienia Muzeum i będzie miarą ofiarności społeczeństwa z lat dawniejszych.

Wystawa ta łączyć ma wspomnienia założenia Muzeum Narodowego w r. 1883, którego 50-lecie istnienia przypada właśnie w bieżącym miesiącu, z inicjatywą zarządu i Rady Miasta wybudowania gmachu.

Otwarcie wystawy nastąpi 30 bm.

Różne

— Pomnik króla Stefana Batorego w gimnazjum warszawskim. W dniu 27 września r. b. odbędzie się uroczyste odsłonięcie na dziedzińcu gimnazjum im. Batorego pomnika króla Stefana Batorego, dłuta art. rzeźbiarza Tadeusza Szadeberga. (b)

— LUST F. dr. prof.: Drogomystyka i terapia chorób dzieci ze specjalnymi przepisami lekarskimi dla wieku dziecięcego. Przewodnik dla lekarzy praktykujących tłum. z wyd. niem. dr. B. Handelsmana. 8° str. VII, plus 568. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 25.

MAJEWSKI S. dr.: Fabryka w garnku. Podręcznik fabrykacji artykułów z niedzielą dn. 24 b. m. ulega rozszerzeniu do 4 stron druku oraz wzbogaceniu przez materiał ilustracyjny.

Numer niedzielny przyniesie m. in. następujące utwory i artykuły: STANISŁAW PIASECKI: Od uniwersalizmu do imperjalizmu. WOJCIECH WASIUTYNSKI: Woda i cywilizacja. JAN NEPOMUCEN MILLER: Biada Atenom! JERZY ANDRZEJEWSKI: Powrót do domu (Fragment z powieści „Noc”).

ZDZISŁAW BRONCEL: Na obrótowej tarczy (Reportaż z próby w Teatrze Narodowym, z fotografiami Edwarda Fikusa).

W dziale ilustracyjnym szeregu reprodukcji najwybitniejszych prac z Międzynarodowej Wystawy Drzeworytów w IPSIE, a mianowicie: J. Frankena (Holandia), O. Shosona (Japonia), O. Sachnowskiej (Sowieci), A. Patociego (Szwajcaria), P. E. Viberta (Francja), E. Bartłomiejczyka (Polska) i W. Podolskiego (Polska).

Następny dodatek niedzielny (I.X) poświęcony będzie Karolowi Szymanowskiemu, dla uczczenia 50-tej rocznicy jego urodzin.

Mówią... piszą...

Gościnność głupiopolska

W kołach artystycznych krąży od kilku dni charakterystyczne pogłoski w związku z obradami jury Międzynarodowej Wystawy Drzeworytów w IPS-ie, które ma przyznać wystawiającym nagrody. Jury to, jak wiadomo, składa się z sędziów - Polaków.

Według powszechnego zdania na czoło wystawy wybija się grafika sowiecka i polska. Tymczasem mówi się, że nagrody mają właśnie artystów - Polaków omi-

nać. Ponoć obowiązki gościnności każą przedewszystkiem nagrodzić cudzoziemców. Byłaby to już gościnność nietytyle staropolska, ile poprostu głupiopolska.

Decydować tu mogą jedynie względy poziomu artystycznego prac, a gościnność będzie i tak daleko posunięta, jeśli jury nie będzie swoich artystów forytować, co ma miejsce zwykle na wystawach, urządzanych przez wszystkie inne kraje — z wyjątkiem Polski. (s).

Tydzień książki

WEDŁUG DANYCH ZJEDNOCZONYCH ORGANIZACJI KSIĘGARSKICH

Akta Unji Polski z Litwą 1385—1791. Wydali S. KUTRZEBA i W. SEMKOWICZ. 4° str. LVI, plus 570. Kraków, 1932. Skł. Główny Gebethner i Wolff. Zł. 60.

AUST R. prof.: Jak osiągnąć mistrzostwo w sztuce gry na skrzypcach, z 8 rys. prof. A. Austena. 8° str. 80. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 2,50.

BURG OTTO: W służbie junkrów pruskich. 8° str. 146. Warszawa, 1934. Skł. Gł. Księgarnia Robotnicza. Zł. 5.

DUNKOWSKI S. inż.: Metoda automatycznej kompensacji napięcia i niektóre jej zastosowania w technice wysokich napięć, z 27 rys. 8° str. 56. Warszawa, 1933. Akad. Nauk. Techn. Skł. Gł. Gebeth. i Wolff. Zł. 2.

DUTKIEWICZ J.: Austria wobec powstania listopadowego. 8° str. 161. Kraków, 1933. Skł. Gł. Gebeth. i Wolff. Zł. 6.

FISCHEROWNA ANNA: Czytanka historyczna dla szkół powszechnych cz. I. Pomoc naukowa dla kl. V. szkół trzeciego stopnia z 30 rys. 8° str. 168. Przemysł, 1933. Skł. Gł. Książnica Naukowa. Opr. Zł. 1,80.

FLIS LUKASZ: Drzwi uchylone. Poczaj, 8° str. 188. Warszawa, 1933. F. Hósek. Zł. 5.

FRANK JANINA: Złota Praga. Powieść. 8° str. 173. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 3,50.

GOŁAWSKI MICHAŁ: Białystok. Przewodnik po mieście i okolicy z ilustr. i planem miasta. 8° str. 144. Białystok, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 1,50.

Historia Śląska od najdawniejszych czasów do r. 1400. T. I, opracowali: W. Semkowicz, W. Taszycki, J. Kosztowski, Z. Wojciechowski, R. Grodecki, J. Dąbrowski pod redakcją S. KUTRZEBY z 32 rys. i 10 tablic i map. 8° str. VIII, plus 953. Kraków, 1933. Akad. Umiejętn. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 36.

IBANEZ BLASCO V.: Pod deszczem pomarańczowego kwiecia. Powieść. Przekł. J. Mściwoja. 8° str. 256. Warszawa, 1933. S. Cukrowski. Zł. 6.

JAROSZ WL.: Opowiadania z dziejów ojczyznicy dla V kl. szkół powsz. I, do czasów saskich z 113 rys. i 8 mapkami. 8° str. 223. Lwów, 1933. Zakł. Narod. im. Ossolińskich. Zł. 1,50.

KOCOT STANISŁAW: Nauka o handlu. Zasadnicze wiadomości o handlu i jego organizacji. Podręcznik dla liceów, Instytutów i wyższych szkół handlowych. Wyd. 2-gie z 23 wzorami. 8° str. 336. Warszawa, 1934. Skł. Gł. Bibl. Polska, Dom Książki. Pol. Zł. 6.

KORYCKI W.: Podręcznik pomocniczy i syntetyczny literatury polskiej na kl. IV dla szkół średnich wszystkich typów. 8° str. 32. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki. Pol. Zł. 0,75.

KOSIŃSKI KAZIMIERZ: Jana Dymitra Solikowskiego Wizerunek Utrapienie Rzeczypospolitej Polskiej 1564, z 4 tabl. ilustracji. 8° str. 104. Warszawa, 1933. Kasa im. Mianowskiego. Skł. Gł. D. K. P. Zł. 5.

LUST F. dr. prof.: Drogomystyka i terapia chorób dzieci ze specjalnymi przepisami lekarskimi dla wieku dziecięcego. Przewodnik dla lekarzy praktykujących tłum. z wyd. niem. dr. B. Handelsmana. 8° str. VII, plus 568. Warszawa, 1932. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 25.

MAJEWSKI S. dr.: Fabryka w garnku. Podręcznik fabrykacji artykułów

pierwszej potrzeby bez przyrządów dostępny dla każdego. 8° str. 45 i 41. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 2,50.

MAJEWSKI ST. Dr.: Praktyczna gospodyni. Jak pomnożyć dochody gospodarstwa domowego. Praktyczne wskazówki i przepisy. 8° str. 45 i 44. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 2,50.

MARCINIAK S.: Nowy ustrój piekarnego królestwa. 8° str. 34. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 0,90.

MAZURKIEWICZ A. i GRUZEWSKI A.: Zagadnienie statystyki wypadkowej ze stanowiska akcji zapobiegawczej. 8° str. 160. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Pol. Zł. 4.

MIKULSKI ANTONI J. dr.: Polska książka dla kl. VI szkół powsz. z ilustracjami S. Wojcika. Wyd. II. 8° str. 200. Lwów, 1933. Zakł. Narod. im. Ossolińskich. Zł. 2,50.

ORCZY BARONOWA: Marivosa. Powieść z ang. przeł. J. B. Rychliński. 8° str. 319. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 7.

PIEKARSKI BR.: Zbiór wzorów matematycznych cz. I. 8° str. 250. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Geb. i Wolff. Zł. 4,80.

ROSENBAIGER KAZIM. dr.: Dzieje kościoła OO. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich. 8° str. 207. Kraków, 1933. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 3.

ROTBAND N.: Orzecznictwo Sadu Najwyższego do kodeksu karnego 1932 od 15. III. do 1. IX. 1933 zesz. II i III. 16° str. 55. Warszawa, 1933. Księg. Prawnicza. Zł. 1,50.

RUDNIAWSKI ST.: Technologia pracy umysłowej. Higiena, organizacja, metodyka. 8° str. 219. Warszawa, 1933. Nasza Księgarnia. Zł. 3,60.

RUSSEL B.: Perspektywy przemysłowej cywilizacji. Przy współpracy Dory Russel. Przekł. A. Kurlandzkiej. 8° str. 311. Warszawa, 1933. Rój. Zł. 9.

SCHONBIENNER JANINA: Dzisiaj i dawniej na ziemiach polskich. Historia Polski dla V kl. szkół powsz. z 125 rys. 8° str. 203. Warszawa, 1933. Bibl. Polska. Zł. 1,50.

ŚWIECKI TADEUSZ i WYBULT FR.: Mazowsze płockie w czasach wojny światowej i powstania Państwa Polskiego. 8° str. XII plus 599. Toruń, 1933. Skł. Gł. Dom K. P. Zł. 10.

ŚWIERZOWICZ JAN: Bibliografia prac Piotra Chmielowskiego w 30 rocznicę zgonu 1904 — 1934. 8° str. XI, 113. Trzemeszno, 1933. Skł. Gł. Dom K. P. Zł. 5.

SWOBODA H.: Pierwsze piętnastolecie Polski Niepodległej 1918 — 1933. 8° str. IX, plus 436. Zarys dziejów politycznych. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Księg. Robotnicza. Zł. 3,80.

SZEFS BOLESŁAW ks.: Nowe tory. 8° str. 145. Tuchola, Pomorze. J. Lewandowicz. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 2,80.

Ustrój gmin wiejskich w województwach wschodnich oraz w powiatach wołkowyskim i grodzieńskim woj. Białostockiego. 8° str. 135 i 8 tabl. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Książki Polskiej. Zł. 5.

Ustrój gmin wiejskich w województwach zachodnich. 8° str. 152. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Dom Ks. Pol. Zł. 4.

WIKTOR JAN: Wierzy nad Sekaną. Powieść. t. II. 8° str. 367. Warszawa, 1933. Rój. Zł. 9.

WOJTECKI ALEKSANDER: Piśmiennictwo słowiańskie w świetle wykładów paryskich A. Mickiewicza cz. I. 8° str. 223. IV. Warszawa, 1933. Biblioteka Polska. Zł. 8.

ZAKRZEWSKI KAZIMIERZ: Rewolucja Odoakra. 8° str. 90. Kraków, 1933. Skł. Gł. Gebethner i Wolff. Zł. 3,50.

ZBAWNICKI S.: Podziału materiału na miesiące w oddziale V szkoły powszechnej trzeciego stopnia. 8° str. 24. Warszawa, 1933. Skł. Gł. Nasza Księgarnia. Zł. 1.

PIELGRZYMKA DO RZYMU

Z OKAZJI

ROKU JUBILEUSZOWEGO

wyjazd dnia 10-go

powrót 24 października

Cena zł. 590.—

Informacji udziela P. B. P.

„FRANCOPOL” Warszawa, Ma-

zowiecka 9, tel. 286-30, 206-73